

Det är rätt att ingripa mot orättvis behandling.
Mobbning är snarast en egenskap hos kollektivet.

Arbetslivets mångfald utmanar

HBL 27.4. PÄÄKKUJONEN

Iust nu tyder mycket på att arbetslivets innehåll och mening inte står överst på agendan. För många utgör recessionen ett akut hot mot utkomst och invand livsstil.

Desto intressantare är det goda arbetslivets manifest 2009 som förra veckan överläts till uppdragsgivaren, arbetsminister Tarja Cronberg. Manifestet är utarbetat av tankesmedjan Demos och utgår från att arbetslivet i dagens Finland präglas av ovanligt tydliga generationsmotsättningar.

Somliga kan se fram emot många långa år som frisk pensionär, andra har inte hopp om annat än den osäkerhet som är förknippad med korttidsanställningar. För somliga är arbetet och karriären allt medan andra prioriterar familj och fritid.

Och arbetsgivare som försöker hålla äldre arbetstagare kvar i arbetslivet genom att ge dem särskilda privilegier får de yngre medarbetarnas avundsjuka att brottas med.

Tankesmedjans beskrivning av det som pågår är dramatiskt: *en aggressiv diversifiering av finländsk kultur.*

Orsakerna är att befolkningen åldras, att invandring leder till etnisk mångfald och att olika generationer är aktiva på olika sätt. Enhetskulturen är på väg ut. Det betyder i sin tur att också arbetslivet diversifieras.

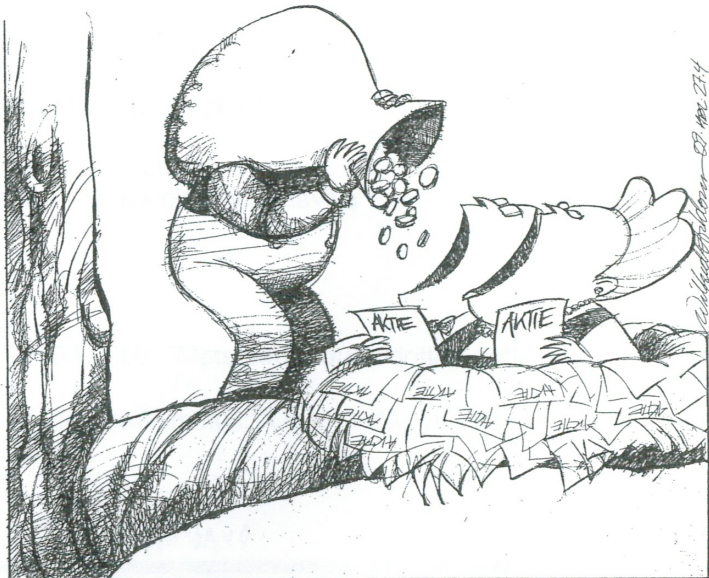
Hur skapa goda, trivsamma, effektiva och innovativa arbetsgemenskaper av individer som är stöpta i helt olika former?

De som närmar sig pensionsåldern kom till ett helt annorlunda arbetsliv än det som möter de 20-30-åringar som i dag försöker etablera sig i arbetslivet. Utbildningen var annorlunda, förväntningarna var andra – inte minst för att det ända till in på 1980-talet fanns ett klart samband mellan arbete och välmående.

Det sambandet är utsuddat för dagens unga, som i högre grad än tidigare generationer väntar sig att arbetet ska ge något mer än trygghet.

Arbetsministerens tolkning är att Finlands konkurrenskraft är beroende av att allt arbete kan göras meningsfullt, fyllt av mening för den som utför det. Också de minst attraktiva arbetsuppgifterna måste kunna utvecklas om en polarisering ska undvikas mellan dem som har roligt på jobbet och dem som gör allt det som också måste göras.

Manifestet för det goda arbetslivet lyfter fram nya idéer om vad ett så kallat socialt företag kunde vara, med ändrad lagstiftning: inte bara syssel-

sättning för funktionshindrade personer utan också sådan företagsamhet som syftar till att leverera samhällsnytt. Det är mer tillfredsställande att producera något annat än bara vinst, alltså pengar. Med finansieringsstöd kan detta bli möjligt.

På den här punkten ligger tankesmedjans rekommendation till Arbets- och näringsministeriet nära den fråga som en ung representant för Jordens vänner väckte i den stora tv-diskussionen om kapitalismen (TV2 21.4): Varför måste Fortum producera pengar? Varför räcker det inte att producera elektricitet?

Ministern har lovat att det kommer svar på manifestet inom ett år. Till våren 2010 ska Arbets- och näringsministeriet ha utvärderat rekommendationerna. Men i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna ska en kampanj mot arbetsplatsmobbing lanseras omedelbart.

Kampanjen ska heta *Underkasta dig inte* och uppmana alla människor att inte blunda utan ingripa mot orättvis behandling. Den bör tas på allvar inte minst på fackligt håll, för mobbning är snarast en egenskap hos kollektivet. Inte hos individen.

Kommunerna nämns uttryckligen; de förväntas utrota mobbningen på kommunala arbetsplatser där den florerar särskilt kraftigt. Det samma gäller i och för sig statliga arbetsplatser, men staten utpekades inte på samma konkreta sätt i manifestet. Däremot

föreslås alla ministerier sprida kunskap om rätten till individuellt anpassad arbetstid. Den kampanjen skulle heta *Känn dina rättigheter*.

Goda uppslag. Men det krävs en ganska genomgripande attitydförändring på chefsnivå innan dessa kampanjer kan få luft under vingarna – mitt i den ekonomiska krisen och produktivetsprogrammet.

Polen sägs vara värre än Finland i fråga om mobbning i arbetslivet.

Det är ingen ursäkt för att inte gripa sig an med problemet. Och hur utopiskt det än låter ligger det något i att den offentliga sektorn skulle kunna konkurrera om den sinande arbetskraften med goda arbetsförhållanden som vapen.

Rättare sagt: det är enda chansen, eftersom lönekonkurrens ter sig svår – och inte ens en lön över genomsnittet lär kunna kompensera för dåligt klimat på arbetsplatsen.

Det typiska för dagens unga är enligt Demos att arbetet inte är "bara" arbete. Arbetet upplevs som en viktig del av individens personhistoria och identitet, och det betyder att man inte vill tåla förödmjukelser som en äldre generation eventuellt skulle ha viftat bort som obetydliga.

Denna moderna attityd till arbete kan ingen som vill hänga med när konjunkturen vänder negligera.

JOHANNA WESTMAN

09-1253 254, johanna.westman@hbl.fi